

Olvasmányom, a Könyvbarát

A *Könyvtáros* elmúlt évi decemberi száma megemlékezett a romániai *Művelődés* című folyóirat – amely számos könyvtári, könyvészeti vonatkozású publikációt közölt – megszűnésének évfordulójáról. Ezt követően hívtam fel a szerkesztőség figyelmét a Bukarestben megjelenő *A Hét* kéthavonta napvilágot látó *Könyvbarát* című mellékletére, amelyről a februári *Könyvtáros* említést is tett. Mivel nem vezetett eredményre a lap főszerkesztőjének az igyekezete, hogy a *Művelődés* utódjaként megjelenő *Cintarea României*t szemlélve tudósítson a román néppel testvéri barátságban együttélő magyar nemzetiségű lakosság olvasási kultúrájáról, könyvtári ellátásáról, ideje hát, hogy – legalább egy naplójegyzetben – szó essék a *Könyvbarát*ról.

A *Barabás István* által szerkesztett, négyoldalas melléklet – címének megfelelően – elsősorban ismeretterjesztő, ám minden erőszakoltan didaktikus szándéktól mentes, színvonalas publikációkat közöl. Színes, változatos közleményei alkalmanként a könyvtár életébe is bepillantást nyújtanak. Ezek között az írások között tallózva, elsőként *Kozma Mária*nak a *Könyvtári babonák* című cikksorozata tűnt fel megszívlelendő tanulságokkal. A szerző a *Korunkban* megjelent *Könyvtárnyi sztereotípiák könyvtárban* című tanulmányának (ismertette a *Könyvtáros* 1988/1. sz.) legfontosabb gondolatait fejtette ki a nagyközönség, a könyvtárhhasználók, az olvasók számára. Kedvcsinálásul csupán a cikksorozat beköszöntő, *A Hét* 1987. évi 9. számának mellékletében közölt, *Ki a művelt?* című írásából idézek néhány gondolatot.

Kozma Mária arról szól, hogy az iskola és a könyvtár közös nevelési programjában első célként szerepel az „ifjúság általános műveltségi szintjének az emelése”. Ezzel összefüggésben felidézi azt a régi elképzelést, amely szerint a „művelt embernek tudni illik mindenből annyit, amennyit a társadalom közmegegye-

zéssel az egyénre rótt”. Ám az, amit korábban közmegegyezéssel általános műveltségnek neveztek – és itt utal a húszas-harmincas évek vallásos és politikai irodalmára –, a tömegek manipulálásának eszközüvé vált, passzív átvett jelentett, és a valódi, tiszta információs közeggel szemben másodlagos volt. Ezért tartja indokoltnak a „személyes általános műveltség” helyett az „egyéni intelligencia” fejlesztésének fogalmát alkalmazni. Értelmezése szerint ez ugyanis tartalmazza már az értékek felismerését, az önálló gondolkodásra, a folyamatos önművelésre való készségeket, azokat, amelyeket az információs eszközök használatának megtanításával a könyvtárnak elsősorban kell szem előtt tartania nevelőmunkája során. Ezek után lássuk *Kozma Mária* végső következtetését a könyvtár szerepéről, jelentőségéről. Annál inkább, mivel úgy vélem, hogy ezzel az egyetlen mondattal mindenképp érdemes kiegészítenünk könyvtári fogalomtárunkat: „A könyvtár a maga sajátos információfeldolgozó-raktározó-visszakereső rendszerével kimondatlanul is azt a babonát semmisíti meg, amely szerint a modern ember egy sokféleségével neurotizáló, mennyiségben ijesztő információáramban él (és az a műveltebb, aki nagyobb részt kebelez be ebből), ami a kommunikációs csatornákon – ilyen a könyv is – állandóan áramlik, özönlik, dől felénk, és bénító erejével bombázza a védtelen emberi agyat.”

Ezt követően lássunk néhány könyvtári vonatkozású publikációt a *Könyvbarát* idei számaiból. Kettőt szeretnék kiemelni – igaz, többet nem is igen tudnék –, ám mindkettő példaértékű, mert *Kozma Mária* elvi, elméleti kérdéseket feszegető szellemes eszmefuttatásai után az egyik egy közművelődési könyvtárról mutat közelképet, a másik pedig megbecsülésre méltó könyvtártörténeti hagyományokat idéz. *Mészáros József* az *Olvasó város. 75 éves a Tirgu Mureş-i könyvtár* című írásában a marosvásárhelyi könyvtár megnyitásának körül-

ményeit idézi fel, majd szól a jelenlegi állapotokról. Az állomány gyarapításáról a következő öröndetes adatokat olvashatjuk: „Ami a könyvállomány gyarapodásának a felgyorsulását illeti, két összehasonlító számadat minden érvelésnél többet mond. Íme: 1950 = 74 359, 1987 = 784 981 kötet. Az elmúlt 37 évben tehát szerény számításaink szerint is több mint tizszeresére növekedett a könyvtár állománya, s így nemcsak három fertály százados múltjával, hanem e tekintetben is élvonalban áll az ország jelenlegi megyei könyvtárai közt.” Az adatok értékelésekor érdemes megemlítenünk, hogy a hazai megyei, valamint a megyeszékhelyek városi könyvtárainak állománya 1987-ben átlagosan 412 ezer kötetes volt. Érthető tehát, hogy a cikk írója hangsúlyozza azt, hogy a marosvásárhelyi könyvtár „a rendkívül gazdag, szakosított, változatos és enciklopedikus jellegű könyvállománya révén” a tudományos kutatásnak is egyik erős bázisa. Nos, az Erdélyben folyó tudományos kutatómunka egyik közismert bázisa a Kolozsvári Egyetemi Könyvtár is. Arról, hogy ez a kutatómunka kiterjed a könyvtár múltjára és történetére, *Beke Györgynek A könyvtáros példaképe* című interjújából értesültem. A közismert író, riporter beszélgetőpartnere ezúttal *Váczy Leona*, a könyvtár nyugalmazott munkatársa, a *Magyar irodalom románul* című bibliográfia szerkesztője, aki az intézmény által szervezett országos könyvtári fórumon tartott előadást a könyvtár első igazgatójáról, *Szabó Károly, a könyvtáros és bibliográfus* címmel. Az interjúból vonzó kép alakul ki a sokoldalú tudósról. Többek között megtudhatjuk azt is, hogy *Sza-*

bó Károly gyümölcsöző kapcsolatot alakított ki a korabeli román tudósokkal, könyvészetének második kötetében román nyelvű kiadványok is szerepelnek, egyebek között az 1699-ben megjelent első román ábécéskönyv, amelyet ő fedezett fel a tudományosság számára...

*

Végezetül álljon itt néhány állandó rovat címe a *Könyvbarátról*: *Megjelent... megjelent* (könyvismertetések); *Dedikálom* (a szerző ajánlja újonnan megjelent műveit); *Összevisz-sza* (*Szöcs István* tanácsai könyvbarátoknak); *Aforizmák a könyvről, olvasásról*; *Kis könyvlexikon*; *Könyvtártörténet*. Számomra az itt közölt írások is fontos tájékoztatást, meghitt tudósítást jelentenek a romániai magyar könyvkultúráról, irodalomról, még ha – különösen az utóbbit tekintve – egyéb, ismertebb források is a rendelkezésünkre állnak. Ezen eltűnődve természetesen bárki joggal megjegyezhetné, milyen könyvtárosi szűklátókörűségre vall, hogy csupán a *Könyvbarátról*, *A Hét* mellékletéről ejtettem szót a sokkal gazdagabb tartalmú újság egészének bemutatása helyett. Úgy vélem azonban, hogy ez a rövid jegyzet is felhívhatja mindazoknak a könyvtáraknak a figyelmét a lap előfizetésére, amelyek még nem éltek ezzel a lehetőséggel. Nem is szólván arról, hogy a *Könyvbarát* elnevezés számomra azért is rokonszenves, mert köztudott, hogy egy ilyen című hazai folyóirat volt a *Könyvtáros* elődje. Netalántán előfordulhat, hogy ez szomszédainknál is megvalósul majd.

AraTóni

Hallottuk

a televízió *Felkinálom* című adásában (október negyedikén, 21 óra 45 perckor) *Lovas György* „teljesen szokatlan” ajánlatát. Az ajánlat megérdemli, hogy szóról szóra, minden változtatás nélkül, „eredetiben” idézzük: „Valóban szokatlan, de remélem, hogy kedvcsináló az, amit mondok. Nemzeti értékeink részét képezik a régi kódexek, például a Corvinák is. Ezeket azonban egyikünk sem forgathatja, hiszen nem vehetők kézbe. Olyan mecénásokat keresünk most, akik hajlandók megfinanszírozni [igy!]

lefordítva mai magyar nyelvre kiadásukat, ezekből a kódexekből. Így hozzáférhetünk mindannyian; történészek, könyvtárak is jobban forgathatnák ezeket a csodálatos kincseket.

Kérjük, hogy azok, akik vállalkoznának megfinanszírozására [ismét!], jelentkezzenek a szerkesztőségünkben, természetesen további részletekről is be tudunk számolni részükre.” Úgy véljük, a hallottak nem igényelnek kommentárt.